Nagyvárad, 1909. XV. évfolyam 201 szám. Vasárnap, szeptember 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

Glosszák

egy szabadkőmüves védbeszédhez.

Kezembe akadt a napokban egy ujságcikk. »Vádak a szabadkőmüvesség ellen« volt a cime, »Egy szabadkőmüves« a szerzője. Ugyanakkor figyelmeztettek rá, hogy valaki »Ilus« aláirással a Tiszántult csipkedi, »Bolygó« pedig válaszol Ilusnak s a csipkedést közönséges gorombáskodással, vakmerő rágalmakkal és faragatlan durvaságokkal tetézi.

Ne tessék rossz néven venni, ha a három cikket együtt tesszük szóvá. Igaz, hogy mind a három a Nagyváradi Naplóban jelent meg, amely lapról tudjuk, hogy nem szokta megválogatni a tenorját, mikor a kereszténveken ütni kell. Ut azzal, ami a mi a keze ügyében akad: tollal, mint az »egy szabadkőmüves«, ártatlan főzőkanállal, mint Ilus, vagy rágalmazó goromba nyelvvel, mint Bolygó. Ki mihez ért, azzal hadakozik. Elég volna a három cikknek egy kalap alá vonására az is, hogy egy lapban jelentek meg; ők keresték egymás társaságát. Bizonyos fajrokonságra vall az is, hogy a három cikk forrása egy: Lányi püspök beszédje. Az összetartozandóságot tehát semmiképp sem tagadhatják le; egyenesen felhivnak arra, hogy együtt foglalkozzunk az egy huron megszólaltakkal.

*

Az »egy szabadkőmüves« érdekes, komolynak látszó védbeszédet mond a szabadkőmüvesség ellen. Cikkének olvasásakor ugy érzi az ember, mintha a vádlottak padján ülne a sulyos vádakkal kompromittált szabadkőmüvesség s a cikkiró nagyhatásu vádbeszéddel kivánná a vádlottat tisztára mosni a hatások iránt fogékony esküdtek előtt. Az efféle esküdtszéki hatások elérésére minden kezdő védő kettőt választ: a vádlott nemes lelkének, fenköltgondolkodásának magasztalását (ha a védő maga titokban az ellenkezőről van is meggyőződve) és az ügyész leszólását. Ismerős fogások, gyakorta használatban vannak s épp azért csak kezdő, naiv esküdtekre vannak biztos hatással.

Remélhetőleg az »egy szabadkőmüves» ur sejti, hogy nem mindenki fog azonnal beugrani az olyan védőbeszédnek, mely a fenti recept szerint készülve, óvatosan kerüli a lényeget. Ugy beszél, mint Bodóné, mikor a bor árát kérték tőle. Térjünk hát a lényegre s tisztázzuk a kérdéseket.

A szabadkőmüvesség a modernség élén kiván lovagolni. Mindennap hétszer esküszik a haladásra s amellett a legsötétebb és legókoribb Kinából kölcsönöz falakat, amelyekkel titkait körülveszi. Mikor ezekről a titkokról szó esik, akkor a páholyok a m. kir. belügyminisztériumba utasitják az érdeklődőt. Ott vannak a láttamozott alapszabályok, tessék azokat elolvasni s aztán elismerni, hogy a szabadkőmiveseknek nincs semmi titkuk. Csakhogy az a bökkenő, hogy azok a bizonyos kinai falak az alapszabályok elolvasása után is fennállanak, az után is megmarad az élesen megvont határvonal a közönséges »profán« és a beavatott »testvér« közt, azután is csak az a »testvér«, csak annak van joga a kőmüvesek testvéri láncának hathatós támogatására, aki a falakon belül került s egyéb, az alapszabályokban nem foglalt titkokba is be van avatva, szóval azután is a titkok ismeretével különitik el az embert az embertől, Titkolóznak és minden mosakodás dacára is titkolóznak. Ezt azután nevezhetik misztikusnak vagy akárminek, azt az egyet meg nem dönthetik, hogy aki titkolózik, annak van titkolni valója s annak van oka elbujni a napfény elől.

Ismerjük erre is a választ: »mi szabadkőmüvesek annyira szerények vagyunk, hogy jótetteinket nem visszük a nyilvánosság elé. Mi csak az emberbaráti ténykedések terén mozgunk, mi csak a humanizmust kultiváljuk, elég ennyit tudni a profánoknak. Szerénységünk tiltja, hogy jó cselekedeteinkkel a nyilvánosság előtthivalkodjunk.«

Ha igy volna, nagyon szép lenne; csak az a csunya, hogy nincs igy. Ezek a szerénységtől ibolyaként illatozó szavak csak nekünk, profánoknak szólanak. Először is bátrak vagyunk csak annyit megjegyezni, hogy a jótékony adományok hirlapi kikürtölésének szokását nem mi katholikusok hoztuk be. Nem mi szoktunk »minden sorsjegy főnyereményt nyer!« felhivásokkal országos zajt csapni, hogy aztán a gombostüvel, ócska gombbal s más efféle értektárgygyal boldogitott főnyereményesek országos skandalumot csináljanak, a humanizmus nagyobb dicsőségére. Szóval az a bizonyos szabadkőmüvesi szerénység nem is olyan nagy, mint a mekkorának mondják.

Másodszor: a humanizmus hangoztatása megszünik a páholyok falain belül. Ott őszintén beszélnek, maguk közt vannak s a szabadkőmüvesség ipari céljait hangoztatják. Mikor Nagyvárad »keletén« 1876. okt. 29-én a Jánosrendü nagypáholy fennhatósága alatt a László király páholy megalakult, eleinte valóban a kifelé hirdetett elvekhez tartotta magát, amiről azonban a későbbi krónikás, dr. Edelmann Menyhért testvér, a László király páholy huszonötéves jubileuma alkalmából 1902. február 1-én tartott diszvakoláson a következő őszinte szavakkal emlékezett meg; »*Sajnos*, e munka egyoldalu volt s főképp a filantrópiának volt szentelve. Amennyire erejükből tellett, jótékonykodtak. Első figyelemre méltó ténykedésök szegény iskolásgyermekek felruházása volt s e szerény kezdet vezetett meg alapját a később létesitett Gyermekbarát egyesületnek.« Arról az időről tehát, amikor a páholyban a kifelé vallott elvek és a bent gyakorolt tettek becsületesen födték egymást, a mai kor szabadkőmüvese egy szóval emlékezik meg: — *sajnos*.

Még őszintébben nyilatkozott Conrád testvér a lipcsei szk. folyóiratban, a »Bauhüttében.« »A mi ellenfeleink a pápai, csalhatatlan római kath. egyház az ő erős és az egész világra kiterjedő szervezetével. Ez a mi örökös és engesztelhetetlen ellenségünk. Keresztények vagy szabadkőmüvek: válasszatok!« A belga páholyok nagygyülése 1846. jul. 2-án a következőket mondta ki: »Hiába ámitottuk magunkat a XVIII. századdal, hogy a gyalázatost (értve ez alatt Jézust és az ő egyházát) elfojtottuk; a gynlázatos ismét uj életre ébred s türelmetlenebb, ragadozóbb és nagyravágyóbb, mint valaha. Ennek uralma az, amely ellen küzdenünk kell. Hogy e célt elérjük, oltárt oltár ellen kell emelnünk. A szabadkőmüvesség élet-halál harcot viv a kereszténység ellen. Itt van az ideje, hogy az állam valahára már végére járjon a dolognak, ha mindjárt e rühtől való megszabadulás végett erőszakhoz kellene is nyulnia.«

Ne mondja senki, hogy nem ez a »királyi müvészet« célja ma is, hogy nem ez a szk. . testvérek gonoolkodása ma is.

Dr. Grósz Menyhért, a nagyváradi László király □ főmestere 1903. okt. 24-én a magyarországi szabadkőmüves páholyok első vándorgyülésén megnyitó beszédet mondott, melyből érdekesnek tartjuk a következőket közölni:

»Valljuk be, miszerint ahhoz, hogy önzetlenül és titkon jót tegyünk, egy zárt, titkolódzó társaságra mint szükségünk.« (Tehát titkolóznak! És nem a jótékonyságot titkolják!)

»Hogy jótékonyságot gyakorolhasson valaki, ahhoz nem szükséges a páholyszervezet, a szó, a jel és az érintés s a mi szintén figyelem e veendő, a páholydijak és egyéb járulékok lefizetése.« (Arany igazságok.)

»Tegyük a kezünket szivünkre és valljuk be őszintén, hogy azzal a jótékonysággal sem tartunk ott, ahol a szabadkőmüvesség számbeli és anyagi erejénél fogva tartanunk kellene.« (Kifelé mégis mindég a jótékonysággal kérkednek!)

Hogy melyek tehát a szabadkőmüvesség igazi céljai az álarcul használt jótékonyság helyett, a felől sem hagynak kétségben ama vándorgyülés szónokai. Dr. Friedmann Sándor tvr. . (Humanitás □) szerint a szociáldemokrácia törekvése »teljesen megfelel a szabadkőmüvesség magasztos feladatának és e miatt kötelességünk ezen eszmék kivitelét teljes erőnkből támogatni.« Dr, Várady Zsigmond tvr. . (László király □) a vallásoktatás eltiltását, a jezsuiták kitiltását (mit szólana Várady tvr. . a szabadnőmüvesek kitiltásához?) a papok eltiltását a képviselőségtől és lapszerkesztéstől (s ha ezeket a szabadkőmüvesekre kivánnók alkalmazni?!) és a szekularizációt sürgette, Mikusay József tvr. . (László király □) felekezeti iskolák kiirtását követelte. Tehát egész vonalon harc és háboru — egyes egyedül a katholikus anyaszentegyház ellen.

A tettek megerősitik az őszinte szavakat. Gyümölcséről ismerik meg a fát, a szabadkőmüvességet tetteiről. Beszélhetnek akármit, ha tetteik a szavukkal ellentétben állanak, már csak mégis inkább a tetteknek fogunk hinni. Az állitja a szabadkőmüves védbeszéd, hogy az ő intézményük nem rombolja az erkölcsöt s nem pusztitja a társadalmat. Ugyan mutassanak rá a szabadkőmüvesek arra az erkölcsre, melyet ők erősitettek s arra a társadalomra, melyet ők épitettek. Egyik sincs sehol. Tényként ismeretes ellenben, hogy a szabadkőmüvesség rombolja az erkölcsöt és vallást s pusztitja a társadalmat Ott a francia példa, ahol a páholyok uralma teljes züllés felé viszi az országot. Nincs sehol nagyobb zsarnokság a lelkiismeret fölött, mint Franciaországban. Az angol Bodley mint teljesen elfogulatlan nézőrajzolta meg a francia szabadgondolkodás rideg zsarnokságának hü képét. Egy vidéki postamesterhez az alprétet a következő barátságos figyelmeztetést intézi: »Hire jár, hogy ön vasárnap rendesen látogatja a templomot, mi több, mindig könyvet visz magával; és az az ember, a ki az isteni tiszteletet könyvből követi, nem csodálkozhatik, ha klerikálisnak tekintik. Aztán itt vannak az ön leányai; a legidősebb, a kit zárdában nevelnek, a kápolna kórusában énekel s növére pénzt gyüjtöget a

plébánia-templomban. Hát mind e tenyek itt az ön terhére fel vannak jegyezve dossierjében és en helyénvalónak tartom önt figyelmeztetni, hogy lassankint klerikális hirébe fog jutni.« Es ez még szelid formája a pressziónak; tudnak a francia páholyok hatásosabban is fellépni Támaszа az erkölcsnek az olyan intézmény, mely ily kiméletlenül belenyul zsarnokságával a lelkiismereti szabadságba?

Tovább is mentek Franciaországban. Miután a nagy forradalom már egyszer kifosztotta az egyházat minden jogos vagyonából, a páholyok diktálta törvény ujból kifosztotta az egyházat mindabból, a mit ujabban a hivek adományából szerzett. Kifosztotta azzal a végeredménnyel, hogy a leltározók kezén elveszett a vagyon óriási nagy része s az állam csak egy sovány töredéket kapott meg. Elvette a szegény lelkészek feje felől a hajlékot, elvette a katholikusok iskoláit, templomait, azok fölszereléseit. Kiüzött jámbor szerzeteseket és apácákat, a kik csak Jézus iránti szeretetből embertársaik oktatására, sinylődők ápolására szentelték életüket. A »felvilágosodás« nevében megindított nagy szabadkőmüves türelmi akció néhány közönséges sikkasztónak adott alkalmat a fosztogatásból való meggazdagodásra, (nem érdjük, hány volt köztük páholytestvér, akiket a testvéri lánc ereje juttatott a zsiros prédához) megfosztotta Franciaországot önfeláldozó, önzetlenül felebarátaik javán munkálkodó férfiak és nők tizezreitől. Mi az erkölcsrombolás, ha nem a vallásnak tüzzel-vassal való kiirtása s a sikkasztók rászabaditása másnak jogos vagyonára, és mi a társadalompusztitás, ha nem a társadalom békés, szorgalmas tagjainak barbárbár proskribálása?

Pedig ezt teszik a páholyok abban az országban, melynek lakossága nyakára engedte nőni a szép frázisok bőkezü gyártóit. Gyümölcséről ismerjük meg a fát. Hiába magyarázza nekünk profánoknak »egy szabadkőmüves« ur az ő fájukat gránát almafának; rossz, mérges bogyókat, gonosz indulatu tüskéket találunk rajta s kénytelenek vagyunk az egészet kártékony, ártalmas fának itélni, mely csak nemes fák elől foglalja el a helyet.

Maradna végül »egy szabadkőmüves« ur legerősebb, legöregebb ágyuja: ama tiszteletre méltó férfiak névsora, akik állitólag szabadkőmüvesek voltak. Oyan nevekkel is találkozunk ugyan a névsorban, melyek nagysága távolról sem állotta ki még a kritikát s talán később más lesz róluk a többség itélete is, mint a mi napjainkban. Vannak kis kaliberüek a névsorban, kik talán a páholy sötétjében a gyengébb szemek előtt nagynak látszanak. De vannak köztük igazi nagyságok, nemzetünk néhány büszkesége, akikre »egy szabadkőmüves« ur büszkén vél mutathatni: Ime, ezek a nagy hazafiak tanuskodnak mellette, minő kiváló intézmény a szabadkőmüvesség!

Ime jeleseink tanuság tétele két esetben volna elfogadható: először, ha ők minden tévedéstől mentek lettek volna, másodszor, ha a szabadkőmüvesség az volna ma, mint a mi volt száz év előtt s az volna a föld kerekségén mindenütt.

Hic Rhodus, hic salta.

Nagy embereknek tévedéseik is nagyok s ez azért nem kisebbiti érdemeiket azon a téren, melyen igazán nagyok voltak. Tévedni emberi dolog s a gyöngeséggel együtt születtünk. Balzac regényirói nagyságát nem csökkentette az a komikus szokása, hogy csak burnuszba burkolózva tudott irni, Petőfi költészetének semmit sem ártott a gallér iránti ellenszenve s Kossuth Lajos lángoló hazaszeretetén nem ütött csorbát páholytestvéri mivolta. Ezeket a gyöngeségeket a nagy embereknél mindenki elnézi; de ebből még nem következik, hogy mindenki pompás regényeket fog irni, mihelyt burnuszba buvik, hogy minden gallértalan itjunak szobrot állitanak a Dunaparton s minden szabadkőmüvest rajongó hódolattal fog körülvenni a nemzeti kegyelet. Olyan mellékes, lényegtelen esetlegesség a szabadkőmüves védbeszédben hivatkodva felsorolt férfiak szabadkőmüves mivolta, mint az, hogy néhányszor életükben megcsuszták a járda szélén s porba vagy sárba léptek. Kossuth Lajos, Kazinczy stb. jelleméhez egyetlen nagy, nemes vonást sem adott a szabadkőmüvesség. Történetirójuk feljegyzi minden nevezetes tettüket, ismerteti családi eseményeiket, leirja tehetségük fejlődését, de szabadkőmüvesi mivoltukat vagy észre sem veszi, vagy igen bölcsen jobbnak látja elhallgatni. Csak egy-egy dicsekvő szabadkőmüves perbeszéd lebbenti fel a tátyolt némely nagyjaink eme gyengeségéről. »Némely« nagyjainkat irtunk; mert ha a szabadkőmüvesek által felsorolni szokott néhány névvel szemben felsoroljuk azokat a világtörténelmi nagyságokat, akiket a páholyoktól távol tartott meggyőződésük, ha látjuk, minő parányi, icipici töredék az, amely a páholyokba betévedt, akkor az ember még a külsőségek után elindulva sem engedheti magát néhány tévedésben lévő férfi nevétől elkápráztatni. Az emberiség jelesеinek óriási, döntő többsége mellettünk vonul fel.

És még ama kisebbség eltévedése mellett is szól egy hatalmas mennyiség, mely ma már semmi esetre sem hozható fel a szabadkőmüvesség mellett: mások voltak *azok* az emberek, mások voltak *azok* az elvek. A Kazinczyak szabadkőmüvessége nem a nagyváradi László király páholyé. Kazinczyék a nemzet ujjászületésén dolgoztak s nem kinálkoztak fel a »születetett szolga hizelgésével« Bécsnek, nemzetközieknek, nemzetiségnek, mindennek, ami ellensége a magyarnak. Az ő lobogójuk pirosfehér zöld volt, nem fekete-sárga, sem téglaszinü. Hazafiasság, vallásgyülölet az ő cselekedeteikben volt. A mai angol, óporosz és svéd szabadkőmüvesekhez állottak közel, akiknek első szimboluma az evangélium s akik hazafiak a szó igaz értelmében.

És ami fő: az akkori magyar szabadkőmüvesek közt nem dirigált az a türelmetlen elem, mely azóta a haladást, az intelligenciát kizáró ag magának akarja kiárendálni. A mai u. n. magyar szabadkőmüvesség nem más, mint egy *felekezetnélküli zsinagóga*. Zsidó a tagok óriási többsége, akik vallásukban nem hisznek

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

A kisasszony nincs itthon.

Irta: **Peterdi Andor.**

A kis legénytanyára ráborult a bánat, s az örökké vidám, szerelmes levegőjü szoba olyan most, mint egy kripta, melyen Sándorfy ki és besétál mint egy halott s nem találja meg helyét, nem leli nyugalmat. Még néhány nappal ezelőtt sorra érkeztek az illatos rózsaszinü levelek és a Márienbádi látképek. Most már ezek is lassan elmaradoztak Az utolsó levéiben is csak ennyi állt:

— Nem irhatok többet. Ne türelmetlenkedjék. Nincs egy szabad percem se, mindig a nyakamon ülnek. Ha a helyzet változik, rögtön irok. Üdvözli Jolán

Két hét mult el már s a helyzet még mindig nem változott Sándorfy nem kapott azóta semmiféle életjelt a leánytól. Nem tudta mi van vele, néha csaknem a kétségbeesésbe kergette ez a bizonytalanság.

Az egész augusztust ilyen rettenetes bizonytalanságban töltötte Sándorfy. Ugy várta azt a szeptembert, mint ha minden üdvösségét, boldogságát az hozná meg s mintha minden szenvedéseitől és rettenetes kinjaitól a szeptember váltaná meg.

Minden reggel nézte a kalandáriumot s számolva lapozgatta szeptember felé, vajon hány napot kell még igy eltölteni s mikor fölkelt olyan mohó gyönyörüséggel tépett le egy lapot minthalegalább is egy ezres bankó volna.

Augusztus utolsó éjszakáján Sándorfy nem ment haza aludni. Egész nap olyan izgalom fogta el, hogy alvásra gondolni sem mert. Tudta, hogy elsején érkezik Jolán, mert apjának, aki egy részvénytársaság vezérigazgatója, eddig van szabadsága s második reggel már el kell foglalnia ismbt hivatalát. Az egesz éjszakát egy zenés kávéházan töltötte s merengve, ábrándozva hallgatta az opera-áriákat, keringőket, és különböző polkákat. Már zugott a feje a sok muzsikától és a különböző italoktól, amit unalmában elfogyasztott. Az éjszaka nagyon hosszu volt, ugy érezte néha, hogy ez az ej örökkevaló, melyre hajnal nem virrad többé

Sötét volt még, de az utcaseprőgépek már jelezték, hogy a hajnal nincs már messze. Sándorfy kinézett a kávéház ablakán, fölnézett az égre. Mar szürkülni kezdett. Egy kő esett le a szivéről. Gyorsan belenyult zsebébe, kivette pénztárcáját, kopogtatott a pincérnek, fizetett és elment. Mikor kiért az utcára, a jó hajnali levegő megcsapta sádadt sovány arcát s mély lelegzésekkel hazafelé tartott. Otthon megmosdott, rendbeszedte ruháját, s ismét kávéhazba ment reggelire. Tizenegy óráig lapozgatta az ujságokat s ugy tett, mintha olvasná őket, pedig dehogy olvasta őket, ott járt az esze Jolánnál. Tizenegy órakor fölugrott helyéről, a legközelebbi bérkocsiállomáson bedobta magát egy kocsiba s szinte remegő hangon kiáltotta a kocsisnak.

— Rottenbiller-utca 18.

Mikor a konflis baktatott vele, ugy érezte, mintha a kerekek a szivén gurulnának végig s alig vette észre, hogy megállt a konflis a kapu előtt. Kiszállt, fölrohant az első emeletre s reszketve csöngetett be Jolánék ajtaján. Néhány másodperc mulva ajtot nyitott a szobaleány:

— Jó reggelt Sándorfy ur.

— Mikor érkeztek, Mari?

— Tegnap este.

— Jolán kisasszony itthon van?

— Igen, de alszik, mert nagyon kifáradsztotta az ut.

— Akkor majd délután jövök. Adja át kézcsókomat a nagyságot asszonynak és Jolán kisasszonynak.

— Jó megmondom. Kezeit csókolom.

— Alázatos szolgája.

Az ajtó ismét becsukódott és Sándorffy sápadtan az izgalomtól, ment lefelé a lépcsőn.

Délután ismét fölment, ugy félnégy felé, becsöngetett s ismét a szobaleány nyitott ajtót.

— Későn tetszett jönni. Nincs itthon a kisasszony.

— Nincs itthon? — és néhány másodpercre elakadt a szó a torkán.

— Mikor ment el?

— Ezelőtt egy félórával.

— Hova?

— Nem mondta a kisasszony.

— Jó, majd eljövök máskor.

Mikor leért az utcára, forogtak vele a házak és ugy érezte, hogy az egész utca őrá dől. Nem tudta most, hogy mit csináljon, ösztönszerüen megállt a kapunál és várt, hogy mit, maga sem tudta. A lábai gyökeret vertek ott, tehát megállt. Félóra mulva női lépések és férfi topogások ütötték meg a fülét. Benézett a kapun s Jolán egy szikár, szőke fiatalemberrel karonfogva sétált kifelé. Sándorffy arca bibor-vörössé vált, mikor megpillantotta őket s ugy tett, mint egy házbeli ismerős, kalaplevéve köszöntötte Jolánt. Jolán diszkréten visszaköszönt s aztán odaszólt vőlegényéhez:

— Villamosra ülünk.

Sándorffy szemei előtt pedig elborult a világ s csak ez csengett irtózatosan a fülébe.

— A kisasszony nincs itthon.

Szives pártfogást kérünk

Kiss és Társa angol uriszabók Nagyváradon.

Értesités. Van szerencsénk értesiteni szives pártfogóinkat, hogy **szeptember hó elsejétől angol uri szabó üzletünket Szent János-utca 1. sz. a. megnyitjuk**

s akik az emb rnek vallás iránt való szomját szabadkőmüves bujkálásokkal elégitik ki. Ők tartják a páholyokban napirenden a kereszténység elleni gyü öletet, ők alakitották át a magyarországi szabadkőmüvességet gróf Széchenyi Ferenc képéről a Stern Ábrisok (Könyves Kálmán □) hasonlatosságára. Valóban a kereszténységnek nagyon vékony érzékével birhat az, aki belép olyan társaságba, hol mást sem hall, mint a vallás lebabonázását, papjai szidását, a mult meghamisitását, a jövőnek gondosan előkészitett felrobbantását. A mai szabadkőmüvesség épp annyira vallhatja ősének a száz év előttit, mint Berele Háj Kazinczy Ferencet.

És ilyen körülmények közt merészeli »egy szabadkőmüves« ur Lányi püspököt figyelmeztetni, hogy a szabadkőmüveseket »leszidta a né kül, hogy tud a volna, kik azok, és mit cselekesznek!« Hiszen éppen azért »szidta le«, mert igen jól tudja, hogy kik és mit cselekesznek! Amikor Szegeden tizezer ember viharos tapssal és éljenzéssel tüntetett a bátor püspök neve mellett, az volt a tanuság, hogy milliók szivéből beszélt, kik mind tudják, kik a szabadkőmüvesek és mit cselekszenek. Ne tessék hát minden áron fanatizmust keresni mináunk; közelebb is megtalálják a Journal des Débats 1893. nov. 17-iki számának következő utmutatása szerint:

»*Senki sem képzelheti, milyen kártékony és kiállhatatlan teremtmény a vidéki antiklerikális. Bár lesi az alkalmat, hogy másokat fanatizmussal vádolhasson, ő maga a legelkeseredettebb és legzsarnokibb fanatikus. A szabadgondolkodás álarca alatt azt szeretné elérni, hogy szomszédjai ne gondolkozhassanak máskép, mint ő;* mert a legerőszakosabban és legdespotikusabban szükkeblü, noha oly nagyon dicsekszik szabadelvüségével. Ha csak ártalmatlan fanatikus volna, még hagyján. De agressziv módon még üldöző; *gonosz akarattal avatkozik oly dolgokba, melyek reá nem tartoznak;* megtámad vagy denunciál tisztességes embereket, közhivatalnokokat csak ugy, mint másokat, kiknek lelkiismeretéhez semmi köze, megfenyegeti őket nézeteik miatt, melyeket felforgatóknak nevez, mert az övéivel nem egyeznek. Ha véletlenül városi tanácsos vagy hasonló állásu, minden befolyását arra használja, hogy a vallástalanságot a polgári erények próbájává emelje.«

Nem ismer rá az »egy szabadkőmüves« ur sok kedves elvtársa arcképére? Nem találja, hogy nálunk is milyen kitünően helyt álló a jellemzés: *senki sem képzelheti, milyen kártékony és kiállhatatlan teremtmény a vidéki antiklerikális?* S nem gondolja »egy szabadkőmüves« ur, hogy a Journal des Débats ezt a cikket mintha a mult héten irta volna — Nagyváradról?

*

»Ilus« név alatt nem tudom, ki rejtőzik; ha asszony vagy leány, akkor udvariasan kalapot emelek s köszönöm a szives figyelmet, hogy csekélységemmel foglalkazni kegyes volt. Őszintén megvallom: nem tudom, mit irt rólam, mert cikkét csak futólag láttam s azt is elfelejtettem. De hisz az tökéletesen mindegy. Hölgyektől szivesen kell venni a figyelem minden jelét, legyen az rózsa vagy tüske. El kell hinni nekik, amit mondanak, még ha a feketét fehérnek is vitatják. Legyen igazuk. Tehát: még egyszer köszönöm, hogy szives volt velem foglalkozni s nem fogom udvariatlanul megbosszantani annak konstatálásával, hogy a hol — persze egész ártatlanul — bántani akart, mennyire távol járt az igazságtól. Mint Makó Jeruzsálemtől.

*

Igaz is. Hátra volna a »Bolygó« cikke. Meggondoltam a dolgot. Ez a harmadik, rágalmazó, goromba pokróc-cikk sem az előbbi kettővel, sem a jó izléssel össze nem fér. A mi csekély érdemleges rész volt a cikkben, azt tegnap elintéztük. Láthatta mindenki, hány szó — nem! hány betü volt igaz benne. Maradtak a gorombaságok. Vannak dolgok, amelyeket egyáltalán fölösleges dolog észrevenni; ez a szabály alkalmazandó itt is. Hát csak bolyongjon és mulasson magának tovább a jó fiu ✳

Az uj vizmütelep épitése.

A vizvezetéki szakbizottság a helyszinén

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága 700,000 korona költséggel kibővitteti a városi vizmüvet, akként, hogy a régi vizmü felett levő félszigeten egy uj vizmüvet létesit, amelynek főcsövét összeköttetésbe hozza az eddigi vizvezetéki csőhálózattal. Az uj telepnek nem lesz viztartálya, hanem a vizet egyenesen a csőhálózatba nyomják be.

Az uj telep épitése 700,000 koronában volt előirányozva, azonban előreláthatólag jóval többe kerülnének a munkálatok.

A vizvezetéki szakbizottság tegnap kint járt a telepen s megtekintette a munkálatokat. Jelenvoltak a helyszini szemlén Bordé Ferenc főjegyző biz, elnök, Mezey Mihály, Altnőder Endre mérnök, aki az egész munkálat felügyeletével és vezetésével van megbizva, Rendes Vilmos vállalkozó és Gráczer Lajos v. tüzoltó parancsnok.

Sorba járták az összes munkálatokat. Elsősorban a teleptől a városba, egészen a kereskedelmi Csarnokig, lefektetett főcsövet próbálják ki 15 atmosféra nyomással s konstatálták, hogy a lefektetett csövek tömitése megfelelő.

Ezután megtekintették a 150 méter hosszu fekvő galléria és az ennek végén készülő óriási gyüjtő kut épitését. Már most konstatálható, hogy a viz beáramlása a fekvő gallériákba és a gyüjtő kutba igen bő lesz. A hatalmas villamos motor nem képes a sok vizet kiszivatytyuzni.

Igen érdekes a gépház épitése, melyet 5 méter mély alappal vasbetonból, közepén pedig egy betontömből épitenek. Erre jön a föld szine felett 1·50 magasan a téglafalazat.

Legérdekesebb azonban az elfajult Körözs mellett készülő uj meder, a bukógát és a duzzasztó fenékgátak épitése.

Az uj medernek az a célja, hogy a Körözs vize a folyton omló s már az országutat is elmosással fenyegető elfajult medret a telephez közelebb, a félsziget belseje felé irányitsa s a bukógátak által a régi medret elszaporitsa és töltse.

A fenékgátak keresztezik a régi és uj meder részt. Minden duzzasztó fenékgát egyméter hosszu, negyven métermázsás betontömbekből lesz összerakva. Két ilyen fenékgát készül a viz felduzzasztására.

Az egész területet keresztül-kasul szelik az anyagok szállitására készült mezei vasut vágányok.

A telep által előállitott vizmennyiséget nem az eredeti tervnek megfelelőleg a Körözs alatt alagutban vezetik át a várad-velencei oldalra, hanem gyalogközlekedésre alkalmas 3 nyilásu vasbeton hidat épitenek s ezen lesz átvezetve a vizvezetéki főcső, amelynek vizét az uj gépház nyomja be a városi hálózatba.

Az összes munkálatok igen érdekesek a laikus előtt is.

A Melocco cég azonban a gallériák lefektetésével még igen el van maradva, pedig ezekkel a munkálatokkal október hó 15-ig el kell készülni, máskülönben még a jövő év közepére sem lesz kész az uj vizmü, ami nem csak a vizszolgáltatásban okozna nagy zavarokat, hanem károsodást idézne elő az egész uj vizmüre.

A lakáskérdés megoldása.

Lukács Ödön tanácsnok vélemenyes jelentése.

A napirenden levő szociális kérdések között ujabban a lakáskérdés megoldása is elsőrangu helyet követel. A szegényügyi bizottság ülésén kitünt, hogy Nagyváradon is égető a lakáskérdés megoldása, mert nagy hiányát érezi különösen a szegényebb néposztály a megfelelő lakásoknak.

Az 1910. évben Berlinben nemzetközi lakásügyi kongresszust tartanak, amelynek magyar bizottsági elnöke *Bárczy* István, Budapest főváros polgármestere. Bárczy, hogy a kongresszuson a magyar viszonyokról és az itteni vélemenyekről hü képet nyujthason, felkérte a vidéki városokat s köztük Nagyváradot is, hogy a lakásügyre vonatkozó véleményeket közöljék vele.

Lukács Ödön tanácsnok, aki a magyar városok kongresszusára már készitett a munkáslakások ügyében egy érdekes és értékes elaboratumot, már elkészitette a jelentést, amelyet most küldött fel a város Bárczy István polgármesterhez.

A terjedelmes jelentés nagy gonddal s tanulmánnyal van összeállitva. Részletesen foglalkozik a lakásfelügyelettel, kiterjeszkedik a városfejlesztésre, a telekpolitikára.

Az épitések hitelkérdéséről a jelentés a következőket mondja:

Az épitési munka és az anyag világgazdasági okokban gyökerező és helybelileg nem ellensulyozható megdrágulása s ezzel kapcsolatban magasra felcsigázott telekárak a közhasznu épitkezések tisztán hitelre való alapitását lehetetlenné teszik. Tapasztaljuk, hogy a tisztes magánvállalkozás, a szolid társulati vagy magántőke ugyszólván teljesen visszavonul a kis lakások épitésétől, oka ennek az, hogy a kezeléssel, a bérek behajtásával, a házak rendben és jókarban tartásával járó költségek oly nagyok, amelyek mellett a befektetett tőke jövedelmet alig biztosit, de másrészt a védelemre utalt néposztály nem is keresi a tőkét a lakásépitésre, mert a magas épitési költség mellett közhasznu épitési tevékenység kifejtése már nem lehetséges. Igy aztán egyrészt hiányzik is a tőke a lakástermelésre, másrészről visszavonul a vállalkozási szellem is a közhasznu épitkezési tevékenység teréről.

Hazánkban különben az épitési költség 75 százaléka hitelből pénzintézeteknél előteremthető.

Meggyőződésünk különben, hogy hazánk-

Iskolai idény beáltával felhivom szives figyelmét a m. t. vevőközönségnek, **harisnya, esőernyő női és gyermek kalap különlegességi üzletemre**, hol nagy választék all a vevőközönség rendelkezésére szolid, szabott árak mellett.

Telefon 130. **Telefon 130.**

Tisztelettel **Ujhelyi Róza** női kalap harisnya és ernyőkülönlegességi :: üzlete Nagyvárad, Rakóczi-ut. ::

ban közhasznu épitési tevékenység csakis közhatósági támogatás mellett fejthető ki.

A lakásépités módjára nézve az a tanácsnok véleménye, hogy a telkek drágasága miatt csupán a block-házak épitése jöhet szóba. Kifejti továbbá, hogy csak a kétszobás épitési rendszer felel meg a szociális kivánalmaknak.

Az érdekes jelentés befejező része a következő:

Hazai városaink közül a fővároson kivül Pozsonyban, Hódmezővásárhelyen és Győrött találunk munkás házakat. Elmondhatjuk azonban, hogy a közhasznu épitkezés terén eddig csak kisérleteztünk, a lakásviszonyok javitásánál kellő eredménnyel be nem számolhatunk.

A hazai tarthatatlan lakásviszonyok azonban a legutóbbi években nagy lendületet adtak a lakásügyi akciónak. Az 1907. évben nagyon fontos és nagyjelentőségü törvényt alkotott a magyar parlament, amely kétségtelenül becses kincse szociálpolitikai alkotásaink. A törvény, a mezőgazdasági munkások érdekében hozatott s ezen helyzetén oly módon segit, hogy évenkint 300.kor. segéllyel, 15 000 gazdasági munkásház telepitését teszi lehetővé s ezáltal a munkást békés, nyugalmas és állandó családi tüzhelyhez juttatja.

Rontja a törvény kétségtelenül nagy értékét, hogy az ipari munkásokra ki nem terjed s igy a szegényebb néposztály egy nagy contingensét védelmébe nem veszi. Minthogy pedig az ily szociálpolitikai alkotások csak ugy hozzák meg a fényes erkölcsi és gazdasági sikert, hogyha nem csak egyes osztályok, se az összerökeitség várakozásait, szükségleteit is kielégitik; minthogy az ipari munkások még jobban érzik a rossz lakás hátrányait, mint a mezőgazdaságiak, s minthogy az ipari munkás, sőt lehet mondani a gazdaságilag gyenge nép osztály nagy része a városra van utalva s igy ezek lakásviszonyainak kedvezőbbé tétele kétségtelenül is városi érdeket is képez, — ezeknél fogva a lakásügy gondozása s az ezzel kapcsolatos szociálpolitikai kérdések országos megoldások érdekében *Lukács* Ödön nagyváradi tanácsos előterjesztésére a törvényhatósági városok polgármestereinek Pécsett 1907. év szeptember hó 16 án tartandó értekezlet a magyar országgyülés képviselőháza elé javaslatot terjesztett elő, amelyet a parlament kérvényi bizottsága pártolólag tett át a m. kir. kormányhoz.

A tarthatatlan lakásviszonyok a f. évben erőteljes akcióra késztettek a fővárost is. Nagyszabásu lakáspolitikával törekszik a lakásnyomor enyhitésére. Nem maradnak érzéketlenek a vidéki nagyobb városok sem a lakásszükségből eredő bajok iránt. Városunk is komoly érdeklődést tanusit a lakáskérdés iránt s a gazdaságilag gyenge néposztály tehetetlensége folytán maga kiván közhasznu épitkezéssel foglalkozni. A legközelebb kivitelre vár 100 család részére megfelelő cottage rendszerü kis lakásnak épitése. Egy lakást 320 kor. évi bér mellett kivánunk értékesiteni. Ezzel azonban még nem kivánjuk az e téren való tevékenységünket beszüntetni, de a város pénzügyi fejlődésével harmonikusan fokozatosan oda törekedünk, hogy a lakáskereslet és kinálat viszonya a kivánalmaknak megfelőleg alakuljon ki.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megujitani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék

---

* **A polgármester a fővárosban.** *Rimler* Károly polgármester tegnap Budapestre utazott, hogy a 4 négy milliós kölcsön ügyében eljárjon. A közgyülés határozata ugyanis még nem jött le a belügyminisztertől, pedig a budapesti pénzintézetek csak októberig hosszabbitották meg ajánlatuk érvényességét. Budapestről a polgármester Kassára utazik a polgármesterek kongresszusára, s csak szombaton, szeptember 11-én érkezik haza Nagyváradra.

* **Ujabb parcellázás a hegyen.** A hegyi épitkezésekkel sok baj van a városházán. Pedig közegészségügyi szempontból előnyös hogy minél több, a közegészségügyi követelményeknek megfelelő lakóház épülne a tiszta levegővel biró hegy részen. *Nilgesz* József, aki szőlőjének egy részét már eladta házhelyekül, a vasut állomás mellett levő szőlőtelepének egy részét, 11 holdat szintén házhelyekül parcellázni óhajt. Hogy a várossal a kellemetlenségeket elkerülje, kérvényt adott be Nagyvárad városához, amelyben engedélyt kért, hogy ezen 11 hold szőlőterületet 35 házhelyre felosszthassa. Minden házhely nagyobb lenne 1200 négyszögméternél. Ha a város az engedélyt megadja 4565 négyszögméter területet utcának ingyen bocsát a város rendelkezésére.

* **Létszámemelés a városi adóhivatalnál.** Az uj adótörvények végrehajtása nagy mérvben megszaporitotta a városi adóhivatal munkáját. Különösen a házadó kataszter összeállitása okoz nagy munkaszaporulatot, ugy annyira, hogy nagymérvü létszám szaporitásra lesz szükség. Erre nézve most dolgozzák ki a városházán a javaslatot és pedig alternativ. Az egyik módszer volna, hogy két hónapon belül 3 uj II. oszt. számtiszti állást rendszeresitsen a város, mig az ügyosztályvezetők személyi pótlék mellett a hivatalos órán tul is dolgozzanak. Ez a módozat mintegy 34000 korona tulkiadást okozna a városnak. A második mód szerint 8 uj állást kellene szervezni. Ilyen értelemben tesz előterjesztést a városi tanács az októberi vagy novemberi közgyülésnek.

* **Helyreigazitás.** Lapunk tegnapi számában emlitettük, hogy Csontos Miklós, a Moskovits ház házmestere brutálisan bánik a feleségével. *Csonkás* Miklós tegnap nejével megjelent szerkesztőségünkben s kijelentették, hogy a közlemény reájuk nem vonatkozhat, mert Csonkás Miklósnak semmi baja nem volt a feleségével.

* **Egy tanitó sorsa.** Megirtuk a napokban, hogy a 14 év óta Rontón működő *Radovics* János gör. kel. tanitó helyébe már uj tanitót is választottak Rontón, ami ezt az ügyet még bonyolultabbá teszi. A megválasztott tanitó azonban lemondott kollegája iránt való tekintetből állásáról s lemondását a következő nyilatkozatban közli velünk: Alulirott bátor vagyok a rontói ügyre vonatkozólag kijelenteni, hogy én ugyan pályáztam Rontóra és meg is lettem választva, de arról nem tudtam semmit és nem is gondoltam, hogy ezzel, ha engem oda megválasztanak valakinek kellemetlenséget okozok. Én pedig értesültem arról, hogy kollegám talán engem okol azért, hogy ő az állásától elesett; pedig ennek sem ő, sem én oka nem vagyunk. Hogy megmutassam, hogy nekem nem az volt a célom, hogy őt a helyből kitudjam, az állásról már le is mondtam és a kollega Ur, ha a közigazgatási bizottság ugy dönt, állását el is foglalhatja. Ennyit az ügy tisztázására. *Rutka* János gör. kel. tanitó. Ez a ritka kollegiális érzésből származó lemondás bizonyára tisztázni is fogja a helyzetet.

* **Patronage kongresszus.** E hó 10. és 11. napjain Budapesten a patronage egyesület szövetsége kongresszust rendez. Nagyváradról *Baróthy* Pál, a kir. ügyészség vezetője fog ezen a kongresszuson résztvenni.

* **A Muzeum tolvaja agyonlőtte magát.** A Magyar Nemzeti Muzeum tolvaja, *Kovács* László az éjszaka agyonlőtte magát egy osztrák városkában, Mura Bruckban. Halántékának irányozta a golyót és szörnyet halt. A budapesti rendőrség ma reggel kilenc órakor kapta meg a telegrammot, amely Kovács László öngyilkosságáról értesitette. A fökapitanyságon nyomban intézkedtek, hogy a Muzeum tolvaja után a nyomozást, amely egész Európára kiterjedt, szüntessék meg. Hogy az öngyilkosságot milyen időben követte el, azt Budapesten még nem tudják pontosan. A budapesti rendőrségnek egyik tisztviselője ma délben Mura-Bruckba utazik, hogy az ottani rendőrséggel érintkezésbe lépjen és átvegye Kovács holmiját. Kovács Lászlóné csak a déli órákban értesült férje tragikus sorsáról. Mikor a rendőrségen kiméletesen értesitették az öngyilkosságról, a boldogtalan asszony ájultan esett össze. Csak néhány percnyi élesztgetés után tért magához.

* **Az orvos-kongresszus bezárása.** Az orvos-kongresszus ma délelőtt tartotta záróülését a Vigadóban. Az ülés rendkivüli ünnepélyességgel folyt le. A külföldi államok hivatalos küldöttei ékes szavakkal adóztak a magyar vendégszeretetnek és nagy megelégedéssel konstatálták a kongresszuson elért tudományos eredményeket. A Budapesten lefolyt XVI. nemzetközi orvosi kongresszus nagy sikere Magyarországnak és elsősorban a fővárosnak. A kongresszus tagjainak a száma csaknem elérte az ötezret. Az előző kongresszusokon ezt a számot még meg se közelitették. A rendezés mintaszerü volt és a kongresszus tartama alatt

Iskolai cipők óriási választékban igen olcsón csak
ARANYI ALBERT
Telefon 512. Fő-utcai cipőáruházában szerezhetők be. Telefon 512.

a legkisebb zavar sem mutatkozott. Ez Müller Károly érdeme, aki három év óta igazán fáradhatatlanul dolgozott. A rominok által a kongresszus ellen kifejtett agitáció visszafelé sült el. Ez az agitáció valóságos reklám volt a kongresszus javára. Edekes, hogy dacára az illető orvosegyletek határozatának, Romániából, Csehországból, Horvátországból és Szerbiából igen sok orvos vett részt a kongresszuson, akik a legnagyobb elragadtatás hangján beszéltek a szivélyes fogadtatásról.

* **Érdekes fogás**. A Kelemen András nyomozó ellenőr által megcsipett s Ártner Zoltán, Virág Mari és Kovács Pálnéból álló jeles társaság letartóztatásának hirére tegnap reggel megjelent a rendőrségen Véber Ferenc, a Véber testvérek cég beltagja, s a két hölgyben ráismert azon két vásárlójára, akik az előző nap délután vásárlás ürügye alatt hosszas ideig válogattak az árukban. Az elkobzott ruhaneműek között Véber Ferenc felismert két csipke és egy selyem blouzt, amelyet a két vásárló emelt el üzletéből. A négy blouz értéke összesen 136 korona. Más károsult a rendőrségen eddig nem jelentkezett. A három jómadár vallatása egész nap tartott s a rendőrség megállapitotta, hogy a társaság gavaliérja nem Ártner Zoltán, hanem Hegedüs Pál kecskeméti illetőségü borbély segéd, aki már lopásért 2 izben volt büntetve és pedig Bécsben 6 hónapig, Temesvárt pedig 2 évi lezárásban részesült. A letartóztatott Virág Mária és Kovács Pálné személyazonossága még ismeretlen s a náluk talált arany és ezüst tárgyak után itélve, valószinüleg ékszerészeket is szerencséltettek látogatásukkal. Mind a három jómadarat lefényképeztette a rendőrség s az ország minden részét megkereste sürgönyileg, személyazonosságuk megállapitása céljából. Valószinü, hogy a jeles társaság más városokban is hasonló foglalkozást üzött s nem lehetetlen, hogy a holnapi nap folyamán több helyről is fognak irántuk érdeklődni. Addig is, amig kiléük megállapitható lesz, a rendőrség mind a három jómadarat szigoru őrizet alatt tartja s a nyomozást legszélesebb körben folytatja.

* **Öngyilkos paraszt**. Szalárdról jelenti tudósitónk: *Pap* Ferenc tatári lakos már régebb idő óta szenvedett gyógyithatatlan betegségben. Ezért a szerencsétlen ember annyira elkeseredett, hogy az a sötét gondolat érlelődött meg elméjében, hogy kötéllel vessen véget életének. Pénteken délelőtt végre is hajtotta eme sötét szándékát. Mire tettét észrevették már kihült testtel, viaszsárga arccal, megmerevedve, élet nélkül függött szobájában egy mestergerendán.

* **Eltogott tolvaj**. *Sanyó* Mihály Nagyváradról örökre kitiltott notórius csavargó, *Szondi* Ferenc és *Czölder* József hasonló jómadarak társaságában az éj folyamán az Árurakatár udvaráról 2 zsák buzát ellopott s azt *Weisz* József tongyraktárának udvarán rejtették el. *Kincses* László rendő ma reggel a három jómadarat Weisz József pálinkamérésében megtalálta s mint kitiltott egyéneket elő akarta állitani. Szondi és Czölder a rendőr közeledésére elszaladtak, azonban Sanyó kézrekerült s mivel a rendőr előtt gyanusnak tünt fel a társaság nagy ijedtsége, Sanyót vallatóra fogta, aki el is vezette a rendőrt a zsákmányhelyéh z. Sanyó Mihályt a rendőrség lezárta, társainak kézrekeritése iránt a szükséges intézkedéseket megtette. Alig zárta le a rendőrség Sanyó Mihályt, Beleznai András kenyérkihordó jelen kezett panaszemelés végett. A nevezett Beleznai ittas állapotban a «Két galamb» cimü vendéglőbe ment s ott elaludt. Alvás közben a vendéglőben levő Sanyó Mihály és fentemlitett két cimborája Beleznai András zsebéből 90 koronát kivett és azzal odébb állt. A 90 koronának nagy részét a diszes társaság bizonyára elluncpolta, mivel Sanyó meglehetős elázott állapotban került a rendőrség cellájába.

* **Az osztálysorsjáték** mai huzásán a következő nagyobb nyeremenyeket sorsolták ki:

10.000 koronát nyert. 23670.
15.000 koronát nyert: 53507
5000 koronát nyertek: 41910 62976
1000 koronát nyertek: 29722 68661 72283
5000 koronát nyertek: 68 3083 4539 7875 8515 12237 15639 1414 19187 21662 22655 23772 28113 31815 34274 39796 40923 43130 45567 36185 50008 54083 57332 62621 63819 64671 65545 65864 68709 69822 74614 75614 75648 82157 86474 90211 90336 92531 94721 97341 98708 90129 102965 101174 107242 108143.

A többi kihuzott számok *200* koronát nyertek.

* **A falu bolondjának rémtette**. A biharmegyei *Mélkerék* község lakossága borzasztó drámának volt szinhelye péntek éjszaka. A falu bolondja *Czinte* Péter egy 18 éves legény, ki jómódu gazdacsalád egyetlen gyermeke éjszakának idején állatias vadsággal meggyilkolta tulajdon édesapját s miután borzasztó tettét végbevitte elrohant a faluból s két órai bolyongás után a kötegyáni állomásnál a vonat kerekei alá teküdt, mely valósággal kettévágta a sajnálatraméltó szegény beteg legényt.

FOGAKAT

ép gyökerek bennhagyásával, müvészi kivitelben száipadlás nélkül is készit **kitünő hirnevü**

FOG-technikai

termében

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
(Fekete Sassal szemben)

Özv. **Dr. Deákné**

x **Telefon 897.** Az őszi idény közeledtével van szerencsénk a n. é. vevőközönség b. figyelmét felhivni ujonnan berendezett és megnagyobbitott üzletünkre, melyben berlini és párisi divat tudósitások alapján ugy a női felöltőknél, mint a szövet és fehérnemü osztálynál a legszebb és legfinomabb áruk vannak raktáron. Mérték után megrendeléseket jutányosan eszközlünk. Tisztelettel Klein Géza és Ödön Nagyvárad Rákóczi-ut 2.

x **ISKOLAI BEIRATASOK megkezdődtek, mely alkalomból ajánljuk gyermek cipők, kalapok és fehérneműek beszerzésére REICHARD áruháza cégat Fő-utcán.**

SZINHÁZ.

Mükedvelői előadás. Szép számu közönség jelenlétében tartotta meg az iparos ifjuság tegnap este mükedvelői előadását a nzári szinkörben a szereplők ügyes és szép játékukkal sok tapsot arattak. Dicséret illeti a rendezőt, kinek buzgó munkája eredményét mutatja az egész előadás. Holnap megismétlik a darabot.

EGYESÜLETEK.

)(**Orvosok gyülése**. A Biharmegyei orvos-, gyógyszerész és természettudományi egylet holnap, szeptember hó 6 án délután 5 órakor a bábaképezde tantermében szakülést tart.

Igazságszolgáltatás.

Elitélt csaló.

Kápolna községben Janeszku György hirdette a község lakói előtt, hogy Moskovicz gyárosnak annyi az ezüst pénze, mely egy egész pincét betölt, hogy az állampénztár sem tudja beváltani.

Mivel tul akar adni a sok apró pénzen akárkinek a dupláját adja, ha papirpénzt adnak neki. Kapva kaptak a jó falusiak ezen és Gota György, Kádár Mikica, Jankó György, Batta Vaszali átrándultak fugyivásárhelyre, hol az a nevezetes pince állitólag volt s nagyobb menynyiségü papirpénzt adtak át az ál Moskovicz gyárosnak, ki előkelően öltözve fogadta őket s meghagyta nekik, hogy egy hét mulva jöjjenek el, mert a pince messze van, hol azt a rengeteg vagyont érő ezüst pénzt rejti

A hiszékeny emberek szentirásnak vették a dolgot s nyugodtan, sőt boldogan mentek haza s a hét leforgása után mentek a pénzükért. Persze Moskovicz urnak akkor már se hire, se hamva nem volt fugyivásárhelyen.

A csunyán rászedett gazdák jelentést tettek az esetről s a nyomozás kideritette, hogy az ál Moskovicz nem más, mint Szilvásy József gépész.

Csalás miatt tegnap került a kir. törvény-

Hölgyek figyelmébe!

Öszi és téli ujdonságok párisi és bécsi különlegességek nagy halmazai állanak a t. hölgyközönség rendelkezésére.

BERGER PAULA

női kalap termében.

Nagyvárad, Bémer-tér. Molnar cukrász :: mellett. ::

szék előtt a vádlottak padjára Szilvásy József.

A tárgyalás folyamán rábizonyult a körmönfont csalás, miért is a törvényszék Korn Lajos elnöklése mellett 2 évi fogházra ítélte az ál Moskovicz gyárost. Várady Zsigmond a vádlott védője fellebbezést nyujtott be a sulyos ítélet ellen. Ügyesz Thury Endre dr volt.

KÖZGAZDASÁG.

Az élelmi cikkek hamisitása ellen.

A m. kir. belügyminiszter az emberi fogyasztásra szolgáló élelmi szerek, állati takarmányok és a termelésre szolgáló vetőmagvak meghamisitásának meggátlása tárgyában több izben hozott szigoru eljárásra vonatkozó rendeletet.

Hogy azok hamisitatlanul és tisztán a jelzett vagy megkivánt értéknek megfelelően kerüljenek a forgalomba, nemcsak a vevő és fogyasztó közönség, hanem egész közgazdaságunk érdekében áll, mert csak ez által biztositható magyar termékek jóhirneves és hamisitatlansága.

Legutóbb az egyes anyagokból történendő mintavételekhez, vegykisérleti állomásokról küldött ki szakközegeket, akik a városi egészségügyi és rendészeti közegekkel együtt eszközöltek nagyobb arányu mintavételt. Most, hogy hogy az összes élelmi cikkek és termények állandóan és hatékonyan ellenőriztessenek egy különálló vásárfelügyelői kar szervezését tartja szükségesnek.

E rendelet folytán a városi tanács a rendőrfőkapitányt ja vásárfelügyelői kar szervezése tárgyában észrevételre hivta fel. Gerő Ármin r.-főkapitány véleményes javaslatát elkészitette, amely szerint a miniszteri rendelet ez irányi kivánalmát üdvösnek és szükségesnek tartja s felhatalmazást kér a városi tanácstól, hogy megbizható kiszolgált altisztekből 3 tagból álló vásárfelügyelői kart szervezzen, akik fejenként napi 3 korona dijazásban részesüljenek.

E felügyelők a vegyvizsgálati állomástól nyerendő utasitásuk alapján orvosi, rendőrkapitányi hivatal által kellőképen begyakorolva és oktatva, igen jó hatásu és hatékony ellenőrzést és közremüködést fognak gyakorolni az élelmi szerek meghamisitásának meggátlása érdekében.

— **Árlejtés hidépitésre.** A Szőllősi törvényhatósági közuton létesitendő vasbeton hid épitésére tegnap tartották meg az árlejtést a városházán. Ajánlatot adtak be: Melocco r. t. 4000 korona átalányösszeggel, Rosenberg Izsó a költségvetés szerint szerint 4127 kor., Incze Lajos és társai á alányárban 3880 koronával. Igy a legelőnyösebb ajánlatot Incze Lajos és társai aeták be.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. Gy. Békés. A kérdezett tanári testületről lapunkban semmiféle cikk vagy nyilatkozat nem jelent meg.

Szinházlátogató, Nagyvárad. A kérdezett értesülésünk szerint jelenleg Aradon tartózkodik.

Egy fiatal leány álma. Nagyon érzelgős.

TÁVIRATOK.

Kossuth hazajött Karslbadból.

Budapest, szeptember 4. Kossuth Ferenc ma délben 1·45 perckor Karslbadból Budapestre érkezett.

Cook megérkezése

Kopenhága, szeptemker 4. A Hans Eegede gőzös, amelynek fedélzetén Cook dr Kopenhágába érkezik, ma délelőtt 9 órakor fog Kopenhágában kikötni. Amikor a hajó Dánia legészakibb csucsa mellett elhaladt, több dán ujság munkatársa fölszállott a hajóra, csak Cook dr-t meginterjuolják. Cook dr mindjárt az első ujságiró előtt, akivel beszélgetett nem csinált titkot belőle, hogy megállapodása van a Newyork Herald cimü lappal es ezért más lapok munkatársai előtt csak tartózkodóan nyilatkozhatik. Annak igazolásául, hogy elérte az északi sarkot, bemutatta naplóját, amelybe be vannak jegyezve nap-nap után tett asztronómiai megfigyelései Cook dr szerint egyébként nem az a legfontosabb, hogy elérte az északi sarkot, hanem az, hogy harmincezer négyszög mértföldnyi uj területet fedezett föl. Megvan róla győződve, hogy megfigyelései minden tudományos biróság előtt helyt állhatnak. Azután elmondotta, hogy az északi sarkon nincs szárazföld. A jégkéreg szilárd és alatta tenger van, amelynek mélységét azonban nem tudta megmérni. A hőmérséklet az északi sarkon 38 fok C. volt a fagypont alatt. Utközben számos vadban bővelkedő szigetet talált, amely körülménynek nagyfontosságot tulajdonitott. Arra kérdésre, hogy az északi sark föltedezésénél uj eszközöket hasznalt-e Cook dr igy felelt:

— Egyáltalán nem. Ellenkezőleg csak a régi eszközöket kutvát, szánt és benszülötteket.

Cook dr különösen az eszkimók közremüködésének tulajdonitja sikerét. Más ujságirók előtt Cook dr kijelentette, hogy a mult évi április 21-én reggel hét órakor érte el az északi sarkot, de csak délben tizenkét órakor tudta megállapitani, hogy eljutott az északi sarkra. Sikerét azoknak a természetes segitő eszközöknek tulajdonitja, amelyeket alkalmazott. Oda utazására három hónapra, a visszatérésre kilenc hónapra volt. Cook dr rendkivül hálasan emlékezett meg Amunzen dán kutatóról és a grönlandi hatóságok ulbaigazitásáról és támogatásáról Peary expediciójának nem vette hasznát.

A görög király lemondása

Róma, szept. 4. félhivatalos Tribuna közli, hogy György görög király nemrég egy diplomata előtt ugy nyilatkozott, hogy elvan határozva arra, hogy lemond. A Tribuna szerint György kir lynak el elhatározását a lehető legnagyobb szerencsétlenségnek tartják Görögországra nézve, amelynek tekintélye nagy részben királyának roknnsági összeköttetésein alapul.

A felelősségéért felelős
Dr VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Kiadó helyiségek
nov. 1-re Teleky-utca 13. sz. alatt.

1. Nagy üzleth elyiség.
2. Egy szoba, konyha, kamarából álló lakás az u lvaron.
3. Két szoba, konyha, kamarából álló lakás az udvaron.

Értekezni lehet délutánonként az egylet igazgatójánál: *Csengery-utca 2. szám a latt.*

16578—909. Tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A nagyváradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Junász Mária végrehajtatónak Papp János végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nagyváradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság területén levő első sorban a körösszegapáti 245 számu betétben A. I 1—7. sor szám alatt felvett beltelkes házból, kertből, szántóból és 4—724-ed rész legelő illetőségből álló jószágtestre 2423 korona kikiáltási árban, másodsorban az ugyanezen betétben A. II 1, 2. sor szám alatt felvett szőllőből és szántóból álló jószágtestre 156 korona kikiáltási árban, a végrehajtási árverést elrendeli és annak foganatositására határnapul az 1909. évi szeptember hó 24-ik napjának d. e. 9 óráját Körösszeg-Apáti község házához kitüzi.

Az árverésre kitett ingatlanok azonban a kikiáltási ár kétharmadán alul nem fognak eladatni. Az ingatlanokra özv. Pap Jánosné javára bekebelezett haszonélvezeti jog az árverés által nem érintetik.

Arverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszéknél mint telekkönyvi hatóságnál és Körösszegapáti község elöjáróságánál tekinthetők meg.

Nagyváradon, 1909. évi augusztus hó 6-ik napján.

A nagyváradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

KISS ANDRÁS.
kir. törvényszéki biró.

Lapkihordó nők
fix fizetéssel felvétetnek
a Tiszán ul kiadóhivatalában.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér
A legkisebb hirdetés 40 fillér

Apró hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban: Szilágy — — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. — —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és kesztyüs, Nagyvárad, Sas szálloda. (Passage,) Készitek saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitünő sérvkötőket továbbá haskötőket. gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákai a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbör-lcpedőket és vánkosokat, valamint mindennemü másféle szarvasbőr-munkákat is készitek a legjobb kivitelben. Kesztyü tisztitást és mindennemü javitást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Fudally Bálint

készit papi, katonai, diszmagyar, sport és mindennemü uri divat ruhákat. Lakása Sal Ferenc-u. 14 a,

Legszebb

kivitelü nyomtatványokat a Szent László-nyomda készit. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca,

Fodrászterem.

Figyelmes kiszolgálás, polgári árak, havi és jegybérlet. **Orenstein** Izidor Szacsvai-utca 24.

MOSKOVITS

anatomiai cipők a legjobbak.

Szives

figyelmébe ajánljuk vegyi tisztitó éz ruhafestő intézetünket öltönyök, női ruhák, selyem blousok, batiszt ruhák. függönyök stb. tökéletes és gyors tisztitására vagy festésére. Gyászesetben ruhák soronkivül festetnek feketére. A tisztitott ruhák kivánatra kijavittatnak. Varg' és Nagy müfestészeti és vegyészeti mosóintézete Nagyvárad, Szent János-utca 48. Üzlet: Fekete Sas épület. Passage 26—b. Gyüjtő telepek: Teleki-u. 24. sz. a. Hőnig Albert. Szinház-u. 4. sz. a. Székely Imre.

Figyelem!!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy kerthelyiségem megnyilt. **Jónás** Péter vendéglős Nagyvárad-Velence pályaudvar.

Weisz Izsó

bádogos és vizvezeték berendező, elvállal uj munkát és javitásokat. Kolozsvári-utca 17.

Kanczli és Széles

mübutor asztalosok Körösutca 9. Jutányos árban készitenek háló és ebédlő szoba berendezéseket.

Értesités

tisztelettel értesitem a n. é. gazda közönséget, hogy régi jó hirneven ösmert kocsigyártó mühelyemben kész kocsik is kaphatók. — Elvállalok ócska kocsik javitását. fényezését és bőrözését előnyös árak mellett a nagyérdemü gazdaközönség becses pártfogását kérve Kecskeméthy László kocsigyártó Sztaroveszki-u. 27. sz. pénzügyi-palotával szembe.

Kávémérés.

Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomására hozni, hogy Kossuth-utca 8 szám alatt kávémérést nyitottam. Naponta friss uradalmi tej és tejtermékek. **Kis kávé 7 kr., nagy kávé 9 kr** Helybeli és vidéki lapok.

Kiadó

Körös-utca 66. sz. háznál egy istálló és kocsiszin. Értekezhetni a Nagyváradi takarékpénztárban.

Csemegeszőllő!

legolcsóbb napiárban. Kitünő **vörösbor**, literje 32 krajcár. **Mertz** »Magyar-bodegájában, Körös-utca.

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota

ALAPTŐKE

1,000.000 korona

Elfogad betéteket,
Előleget ad értékpapirokra,
Elfogad letéteket őrzésre,
Leszámitol váltókat,

Törlesztéses (amortisatis)
:jelzálogkölcsönöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

Gyászoló közönség figyelmébe!

Mindennemü bel- és külföldi márvány, granit és syenit **sirköveket** a legjutányosabban

Edelstein Sámuel

sirkőraktáraban

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits palotában szerezhető be.

Zárdai növendèkeknek

előirás szerinti *kész ruhákból, felöltőkből, harisnyákból, kesztyükből, téli alsóruhákból és fehéremüekből*

10 százalék engedményt nyujt a most megnyilott

BALOG és BERKES

női és gyermekfelöltők áruháza Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. (A Zöldfával szemben)

Kérjen választékot! Telefon 921.

Hercegh Zoltán

asztalos, Szalárdi-utca 17 ik szám.
(közel az EMKE palotához.)

Elvállal ugy egyes butordarabok, mint egész lakberendezések készitését a legegyszerübbtől müvészi kivitelig. Müipari tervek jutányosan készittetnek.

ANTIK BUTOROK

javitását és tisztitását szintén elvállalom, ugy a szokásos kivitelben, mint **saját találmányu** törv. védett fényezéssel, mely minden létező fényezést, (politurozást) lényegesen felülmul. Teljesen vizálló mattolás (matt butor fényezés) egyedüli készitője Magyarországon. — Mintákkal és részletes felvilágositással készséggel szolgálok.

A „Nagyváradi Első Kölcsönző és Takarékszövetkezet“

f. év julius hó 1-én Nagyváradon, a Bémer-téri Poynár-ház I. emeletén

megkezdte müködését és megnyitotta

első 3 és 6 éves évtársulatait.

Az igazgatóság felhivja a város és vármegye közönségét a szövetkezet kötelékébe való belépésre.

A Nagyváradi Első Kölcsönző és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetét fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetétet is jegyezhet.

A «Nagyváradi Első Kölcsönző és Takarékszövetkezet» tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyüjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölcsönöket nyujt, kezesség mellett kötelezvény vagy váltóra, ingatlanokra betáblázás mellett.

Ezen kölcsönök a heti befizetésekkel, melyek a befizetőnek kamatoznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 év időtartam alatt.

A befizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében.

Beiratkozások és befizetések a szövetkezet Bémer téri helyiségében teljesithetők

Az igazgatóság

Lapárusitók

férfiak és nők napi 2—4 kor. keresetre azonnal felvétetnek.

Cim a kiadóban.

A NAGYVÁRADI

nyilvános Nőipariskola

a beiratások Schlauch tér 10. megkezdődtek. Az intézet a m. kir. kereskedelmi miniszterium felügyelete alatt áll. Minden egyes szakosztálya iparjogosult.

Szakosztályok: Fehérnemü szabás varrás. Női ruha szabás varrás. Fehér szines mühimző. Csipkeverő, szövő. Festő osztály.

Beiratási dij 2 kor. Tandij egy félévre 50 korona, havi részletekben is fizethető. Bennlakók felvétetnek.

T. Dudinszki Anna, intézet tulajdonosnő. **Budó Jánosné,** okl. kézimunka tan. helyettes igazg.

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»

NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. julius 1-én nyilik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelte után a tag a befizetett tőkét és a ráeső nyereményrészt készpénzben megkapja.

A szövetkezet tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük negyedrészét bármikor kivehetik.

Nagyvárad város VILLAMOS MÜVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javitott **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa ***darabja 3.60 kor.*** 100 gyertyásé ***5 kor. 50 fill.***

S a izzólmpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Ujdonságnemü ***izzólámpa különlegességek***, fényképész-lámpák, ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épitett nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

½ lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

villamos világitás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Legjobb üdülőhely a Püspök (Szent László) gyógyfürdő.

(Nagyvárad mellett)

A kontinens legdusabb természetes hévviz forrása 26 C. fokü viz. Javalva: rheuma, csuz, köszvény, idegzsába, gyomor és alhasi bántalmak ellen. A legnagyobb kényelemmel berendezett nyári uszoda. Állandó uszómester. 300 hold természetes vadregényes park. A közönség rendelkezésére 127 modern kényelemmel berendezett vendégszoba. Kitünő magyar konyha s tisztán kezelt **saját termésü** hegyiborok. Zenedij és curtaxe nincs. Figyelmes, pontos kiszolgálás, úgy a szobákban, mint a fürdőben és éttermekben.

Számos látogatást kér tisztelettel:

KERNÁCS JÁNOS

fürdőbérlő.

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy Szinszappan

minden vizben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztitó erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy Szinszappan

mindig egyenlő minőségben lesz előállitva.

Használata minden tisztitási célra és mindennemü mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarit IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendü magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkivül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretva-szappan stb.) valamint KÓKUSZIZSR, CSŐ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Kecskeméthy István

etterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.

Naponta frissen csapolt sör, saját termésü :: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapitott árak mellett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett ::

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhivni, hogy vendég szobáimat ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyszintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténkint? csak is a NEMZETI SZALLODA hüvös és kellemes kerthelyisegében hol minden este mozgófénykép előadások tartatnák cigány zene mellett. Minden második nap teljesen uj müsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlője.

Biró Làszló

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyvaradi tisztviselő fogyasztasi szövetkezete szabója.

Telefon 832. **Telefon 832**

Tavaszi füződivat 1909-re

A m. tisztelt hölgyközönség b. figyelmébe ajánlom előnyösen ismert mellfüző üzletemet, hol a füző **párisi és bécsi** modellek szerint készül. A legkényelmesebb, a legdivatosabb füzők kizárólag csakis

IZSÁK LIDIA

üzletében rendelhetők meg.

Raktáron tartok **füzőket** nagy választékban **3 koronától feljebb.** Füzők alakitása és tisztitások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Szives meghivásra személyesen jelenek meg. Nagybecsü pártfogását kérve maradtam

Izsák Lidia

párisi és bécsi mellfüző specialista üzlete

Nagy Sándor-utca 1. sz. a.

Szolid árak! **Külön próbaterem!**

Amerikai higienikus ágytolltisztitó intézet

Dr. Silvermán és Társa

Nagyvárad, Alapi-utca 2.

Elismerőleg nyilatkoztak alant nevezett szakorvosok u. m.: dr Baróthy Ákos városi tiszti orvos, dr. Fráter Imre biharmegyei közkórházi igazgatóföorvos, dr. Fischer Imre izr. kórház föorvosa, dr. Mayer László városi tiszti orvos, stb. Képes 10 órai működése alatt 250 kgr. tisztitott és sterilizált ágytollat szállitani. Az árak igen mérsékeltek, amennyiben 34 fil. kilogrammja.

Uj üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemü közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11 évi praksziso m után** után épületüvegezési és képkeretezesi üzletemet **Olaszi, Szt. János u 2.** Grám-házban

megnyitottam.

Fő törekvesem, hogy a n. é. közönséget tartós munkámmal és szolid kiszolgálással megnyerjem. — Épület üvegezést és képkeretezést a legnagyobb pontossággal teljesitem, üveg porcellán, konyha edényeket jutányos árban szolgálok. A n. é. közönség pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Dluhopolszky) Alajos.

A Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság

Üzlet helyisègét

1909. május hó 5-én a **Szent László-tér** és **Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch K. I.-féle** ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

UJ SZÜCS ÜZLET!

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy Nagyváradon a Zöldfa passageban teljesen ujonnan berendezett modern

szücs üzletet

nyitottam, holis minden e szakmába vágó munkák saját felügyeletem alatt készülnek, u. m. gallérok, muffok, szőrme kabátok ugy ujonnan, mint átalakitást és javitást olcsón és pontosan eszközlök.

Szives megbizásokat tisztelettel kérem,

Dózsa János,
szücs mester.

Bebiztositott üzletemben szőrme téli ruhák szakszerüen kezeltetnek

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu
ESSLINGENI FAREDONYÖK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tüzhelyek, sirkeritések, csavaráruk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mü- és épület lakatosnál

Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szives-n szolgalok.

Pártoljuka helyi ipart

Tanulók felvétetnek.

Telefon 491. szám

Pénz.

Olcsó

töketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósit, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Hazak, szőlők, földbirtokok

örök árban való ***adás-vételét*** vagy ***bérletét*** a legsikeresebb eredménynyel közvetit.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,
volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
27 Nagyvárad, Mészáros-utca.
Telefon szám 424.

Vas és rézbutorok

Rézdiszes vaságyak, gyermek ágyak, mosdóasztalok, sodrony ágy-betétek a legszebb kivitelben, — helyszüke miatt a legolcsóbb árban kaphatók

Kohn Adolf
vaskereskedőnél
Nagyvárad, Kossuth-u. 10.

ROPS

biztonsági gyorsfőző. Tüzveszély kizárva.

Ha felborul, elalszik. — Szesz ki nem folyhat.

Szesz fogyasztasban igen takarékos.

Kapható minden jobb vasáru és háztartási cikkeket árusitó üzletekben.

Ha valahol nem kapható, sziveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospectus ingyen és bérmentve.

ROPS Fémáru Részv. Társ.
BUDAPEST, V., Külső Váci-ut 74—52.
Helybeli elárusitó:
Tarsoly és Risztó.

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb szinekben, valamint präparált pálmák, disznövények és menyasszonyi koszoruk **mélyen leszállitott árban** kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissitését jutányos áron eszközli: **REICH :: IRMA**, művirágkészitő. ::

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignácz

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van. Vesz és elad kevésbbé használt butorokat. Butor tisztitást és szakszerü javitásokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

Hordók

100 literestől 800 literesig állandóan vannak **raktáron**

Shcmidt József
kádár mester
Nagyvárad, Körös-utca 31.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

zel gyomor-vese-hólyagés bélbántalmaknál valamint asthma, bronchiale, köszvény és hugysavas diathesis eseteiben.

Kapható **Wurst József** füszer csem ege- és ásványviz kereskedésében N. Várad, Rákóczi-ut 7. sz.

SZOLID

BUTOROKBAN

alkalmi beváráslás eszközölhető, különösen **menyasszonyi berendezésekben** a Fekete Sas palotában (a Szent :: László-téri oldalon) hol a legmodernebb háló-, ebédlő- uri-szobák, szalon-berendezések, vas- és rézbutorok ::

mélyen leszállitott árak mellett adatnak el.

A legmegbizhatóbb arcápolószer
a szeplő és májfolt ellenes

Liliom-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona. Ára 1—1 korona

Kapható:

„Arany-Sas" gyógyszertárában
Nagyváradon, Szent László-tér.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdőségeinkben

termelt tüzifa

szállitását és eladását

megkeztük

s ajánljuk vaggononként
és méteránként

I-sső osztályu

:: bükkhasáb tüzifánkat ::

házhoz is szállitva

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri-utca 3 sz.) és **Fried és Társához** Teleky-u. 16 **Telefon 914.**

Telefon 814.

Élesdi Erdöipar és Koepfer-rendszerü Fatelitő r.-t Nagyváradon.

Házbontásból kikerülő anyagok
a
Moskovits cipőgyárban eladók.

Értekezhetni e hó 24-ig a gyár irodában.

Van szerencsém értesiteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legujabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készitek

modern princzesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket,** és **izléses toalett-ket** stb.

Nagy gond van forditva arra, hogy az idei **modern divattal haladva** a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számtalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghivásra elsőrendü divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz a.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készitőnél

a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak fölhalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tövében. Minden este elsőrangu mozgófénykép előadás. *Kizárólag saját szüretelésü borok* Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar konyha. Polgári árak.

Állami felügyelet alatt álló

nagyváradi középiskolai internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére,
Egyenkinti tanitás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.
Szigoru korrepotálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az ellatás, tan- és nevelés dija egy tanévre 700 kor.

Az intézet a város **legegészségesebb** helyén fekszik, közel a **tanintézetekhez**. Bő tájékoztatót kivánatra küld az intézet **tulajdonosa** és **igazgatója**, kivel értekezhetni lehet naponkint **9—12-ig**,

Nagyvárad, junius hó 22.
Tisza Kálmán-tér 9.

DÉNES PÁL,
intézettulajdonos és igazgató.

Iskolai idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész **fiu- és gyermekruhákban csakis**

KÁLMÁN FERENCZ

férfiszabó kész ruhaáruházában

Nagyvárad, Rákóczi-ut. (Az Orsolya-zárdával szemben.)

Legjobb helyen készült munka. Utólérhetetlen olcsó szabott árak

Heiman Lipót és Társa

női és leány gyermek felöltők, gallérok, szücs és szőrme-áruk áruháza

Nagyvárad, Zöldfa-utca 25.

Telefonszám 243. Telefonszám 243

Az őszi ujdonságok és modellek

megèrkeztek.

JÓBUTOR

jutányos árban

REISZ MIKSA

butorgyárában

Békéscsaba. **Nagyvárad.**

Nyomatott a Szent László-nyomdában, Nagyváradon